

Autor práce: Lucie Schusserová
Obor studia: Pedagogika volného času
Posudek vypracoval: mjr. Mgr. Tomáš Adámek
Datum: 7. 6. 2020

Úvod

Autorka předkládá bakalářskou práci, která tematicky spadá do oblasti vývojové a sociální psychologie. Snaží se v ní zmapovat projevy a příčiny agrese u žáků třetích a pátých tříd základních škol.

Formální stránka práce

Práce odpovídá svým rozsahem zadání. Text má ucelenou strukturu vědecké práce. Autorka pečlivě cituje své zdroje. Oceňuji obsahovou vyváženost, správnost a stručnost teoretických kapitol. Žádná s teoretických kapitol svým rozsahem výrazně nevybočuje od ostatních. Autorka kompaktně vyjmenovává hlavní teoretické koncepty. V kapitolách zaměřených na kvantitativní empirický výzkum se snaží dodržovat zvyklosti vědeckého textu v obsahové náplni jednotlivých kapitol a jejich pořadí.

Jazyková stránka práce

Práce má standardní jazykovou úroveň. Je čtivá a srozumitelná.

Obsahová stránka práce

Autorka se v oblasti psychologie agresivního chování seznámila s českou knižní odbornou literaturou. To je chválné. Doložila tím, že je schopná pracovat s relevantní odbornou literaturou. Dovede se rovněž držet hlavních informací a umí vystihnout podstatu teoretických konceptů. Chtěl bych ocenit, že se snažila hlavní teoretické koncepty i kriticky zhodnotit.

Nicméně v teoretické části postrádám uvedení aktuálních empirických poznatků k tématu školní agrese (např. časopisecké články nebo i závěrečné práce jiných studentek a studentů). Výstupy z aktuálního empirického bádání tvoří podle mého názoru nedílnou součást každé studentské závěrečné práce. Věda se přeci uskutečňuje v kritickém dialogu s jinými podobně zaměřenými vědci. Tímto autorka nemohla ve své práci předvést, zda si dovede (1) vyhledat pedagogické a psychologické výzkumy ke svému tématu, (2) porozumět jejich empirickému jazyku a (3) argumentačně jimi doplnit prezentovaná teoretická i svá výzkumná stanoviska. Empirický výzkum autorka cituje v první kapitole pouze u dnes již klasického sociálně psychologického experimentu Alberta Bandury a jeho spolupracovníků s nafukovací panenkou, která v experimentální skupině byla bita dospělými, a následně byly pozorovány reakce přihlížejících dětí (viz strana 10). V teoretické části mi dále schází citace etologických výzkumů agrese, když autorka zmiňuje myšlenky etologa Konrada Lorenze. Hlubší zaměření na empirické výzkumy mi nejvíce schází ve třetí kapitole. Autorka zde sice pár studií cituje, ale ke každé z uvedených oblastí (dědičnost, individualita, návykové látky, situační předpoklad, sociální prostředí, média a virtuální prostor) by bylo možné dohledat řadu výzkumných závěrů z českého i zahraničního prostředí. Tuto kapitolu považuji v teoretické části práce za stěžejní, protože má nejbliže k jejímu vlastnímu empirickému výzkumu.

V oblastech tematicky spadajících do vývojové psychologie opět autorka hezky souhrnně představuje základní teoretické koncepty.

V empirické části výzkumu autorka pěkně představila hlavní kroky a způsob provedení výzkumného šetření.

Z hlediska výzkumného vzorku postrádám informaci o procentuální návratnosti dotazníků. Když byly například na ZŠ a ZUŠ Zliv osloveny dvě třetí a dvě páté třídy a bylo zde celkem vyplněno 51 dotazníků (viz strana 26), tak bych měl rád jako čtenář i informaci, kolik zde bylo celkem osloveno žáků třetích a pátých tříd, protože to dává čtenáři přehled o míře kompaktnosti výzkumného vzorku. Jinak se interpretují data s 30% návratností a s třeba 80% návratností.

Autorka se ve své práci zaměřila na tzv. popisné (tj. deskriptivní) statistiky ze získaných dat. To je dobrý první krok při empirické analýze. Výzkumný vzorek čítající 107 vyplněných dotazníků dovozoval jít ve statistické analýze dat i dále. Bylo by užitečné data mezi sebou více porovnávat. Jediné porovnání udělala mezi chlapci a děvčaty (viz hypotéza 5). Hypotézy 1 – 4 by mohl dobře doplnit pohled dětí na agresi podle, když by se data rozdělila podle otázky č. 14 (vnímání agrese z perspektivy obětí) a podle otázky 15 (vnímání agrese z perspektivy agresorů). Získali bychom tímto hlubší vhled do zkoumané problematiky.

Největší připomínky mám k závěrečné diskusi. Tam se totiž nejvíce projevil výše uvedený hlavní deficit této práce, který vidím v nízkém počtu nastudovaných empirických výzkumů o školní agresi. Obecně je jedním z cílů této kapitoly v každé bakalářské nebo diplomové práci **kritické zasazení získaných výsledků výzkumu do aktuálního vědeckého poznání o tématu**. Autorčina diskuse má však charakter studentské eseje, ve které často prezentuje svůj osobní postoj k tématu. Nabízelo by se zde porovnání s obdobnými nebo i rozpornými vědeckými poznatky v těchto oblastech:

- Agrese jako projev kamarádství u dětí mladšího školního věku.
- Absence mezipohlavních rozdílů ve vnímání agrese u dětí mladšího školního věku.
- Projevy agrese u žáků třetích a pátých tříd základních škol.

Autorku bych požádal, aby při obhajobě (1) zaujala stanovisko k těmto třem výše uvedeným podnětům, které sama ve své práci vyzkoumala, (2) našla si ke každé oblasti 1 – 2 relevantní výzkumy a (3) kriticky srovnala své výsledky s empirickými výsledky jiných výzkumníků.

Autorka v závěrečné diskusi pěkně kriticky uvažuje o limitech své práce i o dalších možnostech tohoto výzkumu.

Shrnutí

Z práce je patrná pečlivost při jejím vypracování, dobrá práce s vědeckými informacemi a kvalitní způsob zejména popisného zpracování dat. Více jsem se z ní dověděl o projevech dětské agrese než o jejích příčinách. Nicméně si myslím, že vědecké zjištění příčiny zkoumaného jevu je z výzkumného i metodologického hlediska mnohem náročnější a přesahuje tím rámec studentské bakalářské práce. Bylo by podle mého názoru přínavější práci pojmenovat: „Projevy agrese u dětí navštěvující 1. stupeň základní školy“. Rozumím tomu, že by bylo náročné jít do hlubší statistické analýzy, když se jedná o práci studentky, který nestuduje psychologii jako svůj hlavní obor. Má tedy oproti studentům psychologie ztížené možnosti pro provedení statistického vyhodnocení a interpretaci svého výzkumu.

Celkové hodnocení:

Proto navzdory mým kritickým připomínkám práci **doporučuji** k obhajobě.